

Janneke Bruil kritisch over besteding ontwikkelingsgeld

‘Vrouwen zijn altijd de dupe van prestigeprojecten’

‘De positieverbetering van vrouwen in ontwikkelingslanden is een moeilijk proces. Je moet dat niet te snel maar heel voorzichtig en respectvol aanpakken. Met de nieuwe column Wereldvrouwen in het blad Vrouwenbelangen wil ik laten zien wat deze vrouwen zelf kunnen en hoe sterk ze zijn.’

Janneke Bruil (31) coördineert een van de campagnes van FoEI, een internationale milieufederatie die onder meer het werk van financiële instellingen volgt. Banken die projecten financieren in landen waar armoede heerst.

Interview: Wil Merkies

Foto: Maureen Mulders

Wij proberen het beleid te verbeteren voor de mensen die hinder ondervinden van de projecten die in de ontwikkelingslanden worden uitgevoerd.’ Bruil is op haar vrije dag vanuit haar woonplaats Wageningen naar Amsterdam gereisd waar het kantoor van haar werkgever is gevestigd. In een centraal gelegen locatie aan de Vijzelstraat praat zij bevlogen over de problemen rond het gaspijpleidingproject van Nigeria naar Ghana.

‘Shell krijgt voor dit gigantische project geld van de in Washington gevestigde Wereld-

bank die bepaalt waar het geld heen gaat. Deze pijpleiding gaat door het arme en door conflicten beheerste Deltagebied. Als de plannen doorgaan ontstaat er meer geweld, hebben de lokale vissers in de toekomst geen werk meer en zien ze weinig terug van de gasbaten. Zo gaat het heel vaak is onze ervaring. Wij werken samen met de lokale mensen en brengen in kaart wat daar precies aan de hand is. Dit verhaal brengen wij naar buiten.’

Verontwaardigd. ‘Met vrouwen wordt helemaal niet overlegd, zij zijn altijd de dupe

van dit soort prestigeprojecten. Helaas hebben wij maar beperkte middelen. FoEI is heel klein en onze promotiemogelijkheden zijn beperkt.’

De goudmijn in Peru is ook zo’n omstreden project waar Bruil en haar collega’s grote moeite mee hebben. ‘Een groot Amerikaans bedrijf kocht de berg met hulp van de Wereldbank en heeft alles met grote machines afgegraven. Voor dit werk zijn weinig arbeidskrachten nodig. Door het gebruik van cyaankali hebben de boeren en veehouders in dit gebied nu gezondheidsproblemen. De meeste mannen die voor werk naar de goudmijn trokken en hun vrouw thuis achterlieten, zitten daar nu werkloos en zonder geld. Er ontstaat prostitutie met als gevolg aids-problemen. Als de mannen weer thuiskomen worden hun vrouwen besmet. Diezelfde problematiek heb je ook in gebieden waar de oliepijpleidingen worden uitgevoerd. Mannen trekken er heen voor werk maar door het gebruik van machines zijn er geen banen te vergeven. Bovendien is er altijd gevaar voor explosies en olielekken omdat de vereiste veiligheid te duur is

voor de bedrijven die het werk uitvoeren.’ Bruil heeft er grote moeite mee dat de Nederlandse minister van Ontwikkelingssamenwerking Van Ardenne de grootschalige ontwikkelingsprojecten blijft steunen ‘ook al zijn ze niet in het belang van de bevolking’.

Scheve structuren

De bevlogen Wageningse is niet de enige die zich zorgen maakt over de besteding van het Nederlandse ontwikkelingsgeld dat zo’n 0.7% van het nationale inkomen bedraagt. Econome Louise Fresco, tot voor kort werkzaam bij FAO, nam ontslag bij het Voedselbureau van de Verenigde Naties omdat het volgens haar slecht werd bestuurd. Fresco is ook heel slecht te spreken over de geldverslindende activiteiten van organisaties als Oxfam, Novib, Corddaid en veel kleine clubjes. Haar kritiek is dat het geld te vaak terecht komt in landen met een slecht bestuur en niet bij de mensen waar het voor is bedoeld.

Bruil kent de bezwaren maar laat zich niet van de wijs brengen. ‘Er zijn zoveel verhalen over mislukte ontwikkelingsprojecten, maar men heeft er weinig van geleerd. Ik werk voor een kleine organisatie. Wij krijgen ons geld van Novib, het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking en buitenlandse fondsen. Ons geld gaat rechtstreeks naar de lokale groepen.’

Over de vraag welke regeringen een fout beleid voeren hoeft zij niet lang na te denken. ‘Onze eigen regering is ook fout genoeg maar ik kijk niet zo naar regeringen. Wij proberen vooral de stem van de bevolking te versterken.’ Zij kent ook de verhalen van mensen die uit onvrede over de werkwijze van organisaties het geld zelf naar de ontwikkelingsgebieden brengen. ‘Er zijn altijd scheve structuren en die moeten veranderen. Een directe aanpak kan goed zijn. Nederland zou meer mogelijkheden moeten onderzoeken waardoor de lokale bevolking meer zeggenschap krijgt. Niet alleen over het geld maar ook over onderwijs en informatie. Wij wijzen de mensen op hun rechten, ondersteunen en spannen rechtszaken aan.’ Bruil volgde de studie Internationale Betrekkingen aan de Groningse Universiteit. Zij studeerde af op de scriptie Microkrediet voor de vrouwen in Ghana. Dit is naast Indonesië, Brazilië, Peru, Nieuw Guinea en Guatemala een van de landen waar zij heeft gewerkt. In Washington bezoekt zij regelmatig de vergaderingen van de Wereldbank. Tot voor kort had zij te maken met oud-politicus Ad Melkert, de vorige Nederlandse vertegenwoordiger bij de Wereldbank. Is benieuwd naar zijn opvolger oud SER-voorzitter Herman Wijffels. ‘Het was prettig om met Melkert te werken maar hij nam zelden een hard standpunt in. Wijffels schijnt dat wel te doen en dat spreekt me meer aan.’

Met verre reizen is zij tijdelijk gestopt vanwege haar zwangerschap. Denkt erover om haar kind, dat over twee maanden wordt geboren, zoveel mogelijk mee te nemen naar haar werk. Om die reden haalde ze een dag eerder haar rijbewijs zodat het reizen vanuit de woon-groepboerderij in Wageningen wat eenvoudiger wordt. ■

‘Achter al het goede zit een vrouw’

Mijn prachtige land loopt over van de diversiteit, vooral in culturele zin. Er bestaan in Indonesië honderden talen, volken en gewoontes. Er zijn meer dan 5000 bewoonde eilanden waar 220 miljoen mensen wonen. In bijvoorbeeld West-Papoea alleen wonen worden meer dan 300 lokale talen gesproken! Ik ontdek steeds nieuwe stukjes van dit enorme land en sta elke keer weer te kijken van de schoonheid en de rijkdom.

Helaas zijn er maar weinig Indonesiërs die daadwerkelijk iets doen om hun leefomgeving te verbeteren. In het jaar 2000 besloot ik als vrijwilliger mee te helpen bij het organiseren van een grote nationale conferentie over natuurlijke hulpbronnen. We bespraken daar hoe belangrijk gezonde bossen en schoon water zijn. Sindsdien ben ik steeds meer gaan doen voor WALHI, een federatie waar zo’n 450 milieu-organisaties in Indonesië bij zijn aangesloten. Ik heb er de afgelopen jaren allerlei banen gehad en sinds een jaar ben ik onderdirecteur. Bij WALHI proberen we de mensen een betrokken houding naar de natuur en de samenleving bij te brengen door concrete activiteiten te ontplooiën. Eigenlijk kun je wel zeggen dat Indonesië wordt gerund door vrouwen. Indonesische vrouwen worden van kind af aan getraind om veel dingen tegelijk te doen. Het besef groeit dat vrouwen ook op academisch niveau niet onderdoen voor mannen. Ze worden nu dan ook aangemoedigd om zich te ontplooiën op terreinen die voorheen aan mannen waren voorbehouden. Zo zie je nu vrouwen op sleutelposities in de overheid, wetenschap, politiek en als ondernemer. Dit zijn stuk voor stuk prachtige vrouwen en moeders! Ik denk dat de informatierevolutie en de massamedia hebben bijgedragen aan die versterking van de positie van de vrouw, zeker vergeleken met twintig jaar geleden.

Voor veel vrouwen in de rampgebieden was de tsunami van december 2004 een enorme lichamelijke, mentale, sociale en economische slag. De vrouwen van Atjeh waren daarbij het sterkst getroffen. Maar dat zijn enorme vechters. Zij hebben in het verleden al allerlei moeilijkheden meegemaakt en bleken ook nu vastbesloten hun leven weer op te pakken. Ik heb zelf kunnen zien dat ze daar al hard mee bezig zijn. Wij bezoeken de vrouwen in Atjeh en in andere gebieden regelmatig. Dat is ontzettend inspirerend. We proberen samen met hen en met de mannen het leven een beetje prettiger te maken en het milieu te beschermen. Zoveel mensen zijn er in Indonesië van afhankelijk! Er zijn steeds meer mensen die zich dit realiseren en ik vind het prachtig om dat te merken. Het maakt dat ik me deel van iets groters voel, van een beweging die de wereld een stukje beter kan maken. Dat is wat we bij WALHI proberen te bereiken. Nederland heeft hier de afgelopen decennia ook een belangrijke bijdrage aan geleverd door de promotie van duurzame ontwikkeling. Ik hoop dat Nederland die rol ook in de toekomst zal blijven spelen. De lezers van Vrouwenbelangen zou ik willen oproepen tot solidariteit. Er zijn in mijn land mooie dingen aan het gebeuren en geloof me, er zit altijd een vrouw achter die goeie dingen! Vrouwen zijn de kracht van de wereld en wij kunnen er samen voor zorgen dat de aarde een nóg veel fijnere plek wordt om in te leven. ■

Farah Sofa

Farah Sofa, die volgens Indonesisch gebruik meestal met haar bijnaam ‘Ovi’ wordt aangesproken, werkt bij WALHI/Friends of the Earth Indonesië. WALHI helpt kleine gemeenschappen een beter bestaan op te bouwen en stelt daarbij de grote problemen van het land, zoals armoede, houtkap, ongelijkheid en corruptie aan de kaak. Ovi is 33 jaar oud, heeft twee kleine kinderen en woont in Jakarta.